

PRESSMEDDELANDE

DATUM: 2024-03-14
KONTAKT: Presstjänsten tel. 08-787 02 00

Alla ska kunna betala – även i kris och vid höjd beredskap

Digitaliseringen på den svenska betalningsmarknaden har bidragit till snabbare, smidigare och mer effektiva betalningar. Men utvecklingen har också medfört ett antal utmaningar. Flera grupper i samhället upplever ett digitalt och finansiellt utanförskap, och det finns allvarliga problem med bedrägerier. Betalningssystemet behöver utvecklas så att Sverige även framöver är ett land i framkant. Riksbanken anser att ett antal åtgärder är nödvändiga för att betalningar ska bli ännu säkrare, effektivare och mer tillgängliga. I dag publiceras Betalningsrapporten 2024 som beskriver och analyserar utvecklingen på betalningsmarknaden.

Den svenska betalningsmarknaden har digitaliserats i snabb takt och bidragit till ett effektivt betalningssystem i internationell framkant – men utvecklingen är inte odelat positiv. Offentliga och privata aktörer måste gemensamt arbeta för att alla i samhället ska kunna betala och bidra till att betalningssystemet fungerar även vid störningar, i framtida krissituationer och vid höjd beredskap.

”Betalningar måste fungera för alla. På sikt är kanske alla betalningar digitala – men fram till dess spelar kontanter en viktig roll. Vi behöver lagstiftning som säkerställer att kontanter går att betala med. Bankerna måste dessutom se till att fler kunder får tillgång till betalkonton. Det här är viktiga förutsättningar för att alla ska kunna betala i dag och i framtiden”, säger riksbankschef Erik Thedéen.

Regeringen och riksdagen bör lagstifta om kontanthantering

Regeringen har tillsatt en utredning som ska se över möjligheten att betala med kontanter för samhällsviktiga varor, bland annat livs- och drivmedel. Riksbanken

anser att utredningens uppdrag bör utökas. För att kontanter ska kunna användas behöver de till exempel kunna transporteras till och från handeln till rimliga priser. I dag finns bara ett enda privat företag som erbjuder sådana transporter. Regeringens utredare bör lämna förslag på vilken roll banker respektive Riksbanken och andra myndigheter bör ha för att säkerställa att kontanter kan transporteras om den lösning vi har idag slutar fungera i framtiden.

Riksbanken anser dessutom att bankerna bör bli skyldiga att ta emot insättningar av sedlar och mynt från privatpersoner – i dag har de ingen skyldighet att göra det.

Banker och andra betaltjänstleverantörer behöver anpassa sina tjänster efter kundernas behov

Fler privatpersoner, företag och föreningar måste få tillgång till betalkonton – i dag stängs många ute då de ses som riskfyllda kunder. Riksbanken anser att bankerna istället bör erbjuda fler konton med begränsad funktion, så kallade lågriskkonton – samtidigt som man beaktar risken för penningtvätt. Banker och andra betaltjänstleverantörer behöver även anpassa sina tjänster till personer som har svårt att använda den digitala tekniken. För att förenkla betalningar och identifiering skulle man i högre grad kunna erbjuda tekniska lösningar som biometri. Kunder bör också till rimliga priser kunna betala över disk eller via brevgiro.

Bankerna behöver även sätta individuella beloppsgränser för hur mycket kontanter företag och föreningar kan sätta in på ett konto.

Insättningsautomaterna har ofta alltför låga beloppstak vilket gör det svårt att sätta in dagskassor på konto. Detta kan leda till att fler slutar ta emot kontanter som betalmedel.

Riksbanken fortsätter att utveckla beredskapen i betalningssystemet

Riksbankens nya föreskrifter innebär krav på att företag ska kunna upprätthålla sin egen betalningsverksamhet i fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Nästa steg är att tillsammans med företagen arbeta för att stärka den gemensamma förmågan. Riksbanken kommer även ta en ledande roll i arbetet med att förbättra möjligheterna till offlinebetalningar, det vill säga betalningar när datakommunikationen inte fungerar. Relevanta aktörer i privat och offentlig sektor kommer att sammankallas för att bidra till arbetet.

Arbetet med e-kronan fortsätter

E-kronan kan bidra till ett robustare betalningssystem, stärka inkluderingen på betalningsmarknaden och göra betalningar mellan olika valutor effektivare. Ett lagstiftningsarbete behöver snarast påbörjas för att det inte ska ta alltför lång tid att införa en e-krona – om riksdagen beslutar det. Riksbanken kommer därför att lämna förslag till riksdagen på vilken lagstiftning som kan behövas om Sverige skulle införa en e-krona.

Kontantförsörjningen utvecklas och betalningssystemet moderniseras

Genom att etablera nya kontor där företag kan hämta och lämna kontanter fortsätter Riksbanken att utveckla kontantförsörjningen, vilket ökar motståndskraften mot störningar. Dessutom fortsätter arbetet med att modernisera Riksbankens betalningssystem, RIX. Riksbanken undersöker till exempel om fler aktörer kan få tillgång till RIX för att på så sätt öka konkurrensen på betalningsmarknaden. Riksbanken arbetar också för att RIX ska bidra till snabbare och billigare utlandsbetalningar.

En pressträff med riksbankschef Erik Thedéen och Christina Wejshammar, chef för avdelningen för betalningar, hålls i dag torsdagen den 14 mars kl. 11.00 på Riksbanken. För att delta krävs presslegitimation eller motsvarande. Presskonferensen sänds direkt på riksbank.se. De journalister som vill delta föranmäler sig till pressekreterare Susanne Meyer Söderlind via telefon 08-787 02 00 eller via mejl susanne.meyer@riksbank.se.

Om Betalningsrapporten

Betalningsrapporten beskriver och analyserar utvecklingen på betalningsmarknaden och redogör för Riksbankens bedömningar och verksamhet inom betalningsområdet. Syftet är att bidra till debatt och underlätta för utomstående att följa, förstå och utvärdera Riksbankens arbete på betalningsmarknaden. Läs hela rapporten på Riksbankens hemsida: [Betalningsrapport | Sveriges Riksbank](#).